

K podnětům k podání stížnosti pro porušení zákona v souvislosti s uloženými tresty za vybrané trestné činy spáchané za nouzového stavu státu (pandemie COVID-19)

Ministryně spravedlnosti tímto vydává obecné stanovisko k podnětům k podání stížnosti pro porušení zákona směřujícím proti aplikaci kvalifikovaných skutkových podstat vztahujících se k trestným činům spáchaným za „jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek“ v návaznosti na nouzový stav vyhlášený Vládou České republiky z důvodu pandemie onemocnění COVID-19.

I. Účel stanoviska

1. V důsledku vyhlášení nouzového stavu státu v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 na území České republiky (dále jen „*nouzový stav*“) vznikly v soudní rozhodovací praxi nejasnosti a rozpory ohledně výkladu kvalifikovaných skutkových podstat vztahujících se k trestným činům spáchaným za „*jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek*“, a zejména pak kvalifikované skutkové podstaty trestného činu krádeže upravené v § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku.
2. Tyto nejasnosti byly podle názoru ministryně spravedlnosti odstraněny rozhodnutím velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021 (dále jen „*rozhodnutí velkého senátu*“). V rozhodnutí velkého senátu se mimo jiné uvádí:

„I. Kvalifikovaná skutková podstata trestného činu krádeže podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku může být naplněna v případě "jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí" bez ohledu na vyhlášený nouzový stav. Nouzový stav nelze považovat za "jinou událost vážně ohrožující život nebo zdraví lidí", protože jednak není událostí, ale zejména neohrožuje život nebo zdraví lidí.

II. K tomu, aby mohly být ty případy krádeží, které jsou jinak pouhými přečiny (§ 205 odst. 1, 2 a 3 tr. zákoníku) posouzeny jako zločiny v důsledku naplnění některého ze zákonných znaků podle § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku a postiženy podstatně přísnějším trestem odnětí svobody (se sazbou od 2 roků do 8 let), musí zde být určitá věcná souvislost spáchané krádeže s danou událostí vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek. Přitom může jít o různou souvislost spočívající např. v tom, že pachatel přímo využije či zneužije ke spáchání trestného činu existující událost, která vážně ohrožuje život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, anebo mu taková událost umožní či usnadní spáchání trestného činu, popřípadě pachatel počítá s tím, že v důsledku této události či opatření vyvolaných k jejímu řešení nebo zvládnutí nebude odhalena jeho trestná činnost, resp. pachatel nebude zjištěn a dopaden apod. Uvedená souvislost je pak zřejmá zejména v případě, jestliže trestný čin pachatele bude zaměřen přímo proti opatřením či omezením učiněným k řešení zmíněné situace, anebo bude mařit či ztěžovat její zvládnutí nebo odvrácení atd.“

3. Na ministryni spravedlnosti se v souvislosti s předmětnou soudní rozhodovací praxí obrací obvinění s podněty k podání stížnosti pro porušení zákona podle § 266 a následujících trestního řádu a podání obdobných podnětů zvažují podle dostupných informací i předsedové některých soudů.
4. Ministryně spravedlnosti proto po konzultaci s Nejvyšším soudem a Nejvyšším státním zastupitelstvím považuje za vhodné předestřít obecný postup, jímž se bude ona i jí pověřený odborný útvar Ministerstva spravedlnosti řídit při posuzování důvodnosti a účelnosti podání stížností pro porušení zákona v konkrétních dotčených věcech.
5. Na základě tohoto stanoviska tak **potenciální podatelé podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona mohou sami předběžně posoudit, zda v jejich případě je podání podnětu smysluplným krokem.**

II. Kritéria posouzení podnětů

Úvodní poznámka

6. Ministryně spravedlnosti úvodem připomíná, že stížnost pro porušení zákona a rozhodnutí o jejím vyhovění je průlomem do právní moci rozhodnutí, a zpravidla proto narušuje stabilitu konečného a vykonatelného, v některých případech i již vykonaného rozhodnutí soudu a státního zástupce. Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu proto v konkrétním případě musí vždy převažovat zájem na zákonnosti rozhodnutí a postupu řízení, které pravomocnému rozhodnutí předcházelo, nad zájmem na stabilitě a nezměnitelnosti takového pravomocného rozhodnutí. Tak tomu bude pouze při zásadních a podstatných vadách, pro které nemůže napadené rozhodnutí obstát.

A. Krádež

Kritéria ve vztahu ke kvalifikované skutkové podstatě trestného činu krádeže upravené v § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku

7. Ministryně spravedlnosti zpravidla **odloží podněty** směřující proti rozhodnutím vydaným do 16. 3. 2021 včetně v trestních věcech, v nichž:
 - a) **trestný čin byl spáchán ve věcné souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19** ve smyslu rozhodnutí velkého senátu (např. došlo ke krádeži zdravotnického materiálu, který měl přímou souvislost se zvládnutím pandemie COVID-19); nebo
 - b) byt soud dospěl k závěru, že se pachatel dopustil trestného činu za „*jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek*“, trest **nebyl soudem ukládán na základě ustanovení § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, ale na základě jiného ustanovení stanovujícího stejnou nebo vyšší trestní sazbu** (například byla ve smyslu § 205 odst. 5 písm. a) trestního zákoníku činem způsobena škoda velkého rozsahu); nebo
 - c) bylo jednání obviněného soudem právně posouzeno a trest byl uložen jako za jednání za „*jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek*“ podle ustanovení § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, ale **s ohledem na skutkové okolnosti případu bylo nebo mohlo být jednání posouzeno podle ustanovení § 205 odst. 4 písm. a) nebo c) trestního zákoníku** (pachatel spáchal krádež jako člen organizované skupiny nebo způsobil značnou škodu), tedy ve stejné trestní sazbě.

8. Ministryně spravedlnosti zpravidla **podá stížnost pro porušení zákona** v trestních věcech, v nichž **trestný čin nebyl spáchán ve věcné souvislosti s nouzovým stavem** ve smyslu rozhodnutí velkého senátu a:
- a) v rozhodnutí vydaném po 16. 3. 2021 bylo jednání soudem posouzeno podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku a byl za něj uložen trest s ohledem na nouzový stav, pokud okolnosti případu neodůvodňují jiný postup; nebo
 - b) v rozhodnutí vydaném do 16. 3. 2021 včetně byl trest soudem ukládán na základě ustanovení § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku s ohledem na nouzový stav a uložený trest odnětí svobody přesahuje horní hranici trestní sazby jiné skutkové podstaty trestného činu, kterým by byl obviněný uznán vinným, pokud by soud nezohlednil spáchání trestného činu za nouzového stavu státu podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku [například v případě krádeže posouzené podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, která měla být v souladu s rozhodnutím velkého senátu posouzena podle § 205 odst. 2 trestního zákoníku, byl uložen trest odnětí svobody ve výměře 4 let]; nebo
 - c) v rozhodnutí vydaném do 16. 3. 2021 včetně byl trest soudem ukládán na základě ustanovení § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku s ohledem na nouzový stav a druh či výměra uloženého trestu se jeví jako zjevně nepřiměřená ve vztahu k trestu, který by byl uložen s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem případu na základě jiné skutkové podstaty, kterou by jinak bylo třeba užít (a to i v případě, že trest byl soudem mimořádně snížen postupem podle § 58 trestního zákoníku) - např. trest odnětí svobody ve výši 3 let uložený za drobnou krádež, který by byl za běžných okolností posouzen podle § 205 odst. 2 trestního zákoníku.

B. Jiné trestné činy

9. V případě jiných trestných činů, které v kvalifikované skutkové podstatě zohledňují nouzový stav státu, budou podněty posuzovány individuálně postupem analogickým jako v případě trestného činu krádeže. Zohledněna bude zejména otázka existence souvislosti trestného činu s nouzovým stavem a otázka přiměřenosti uloženého trestu.

III. Jak podat podnět?

Obečně platí, že podnět ke stížnosti pro porušení zákona je možné zaslat buď přímo ministryni spravedlnosti, nebo státnímu zastupitelství, které je bezprostředně nadřízeno státnímu zastupitelství, jež bylo v původním řízení ve věci činné v posledním stupni.

Z podnětu musí být jednoznačně patrné, které věci se týká. Je proti nutné identifikovat dotčená rozhodnutí, a to označením soudu, který toto rozhodnutí vydal, datem jeho vydání a spisovou značkou. K podnětu je třeba pokud možno přiložit i kopie rozhodnutí, která podatel v podnětu napadá, a to jak v prvním stupni, tak případně i rozhodnutí o opravných prostředcích nebo ústavní stížnosti, bylo-li o nich rozhodováno.

V podnětu je také nezbytné stručně a srozumitelně uvést, z jakých skutečností podatel dovozuje, že napadeným pravomocným rozhodnutím soudu byl porušen zákon (v ideálním případě včetně toho, z jakého důvodu jsou podle jeho názoru naplněny předpoklady k podání stížnosti pro porušení zákona dle bodu 8 tohoto stanoviska). Tyto namítané skutečnosti musí být způsobilé zákonnost napadeného rozhodnutí zpochybnit.

V případě, že podnět shora uvedené náležitosti nespĺňuje, bude zpravidla odložen bez dalšího prošetřování s upozorněním, že nebudou-li případné další podněty v téže věci výše popsané požadavky splňovat, budou bez dalšího opatření založeny.

Mgr. Marie Benešová
ministryně spravedlnosti